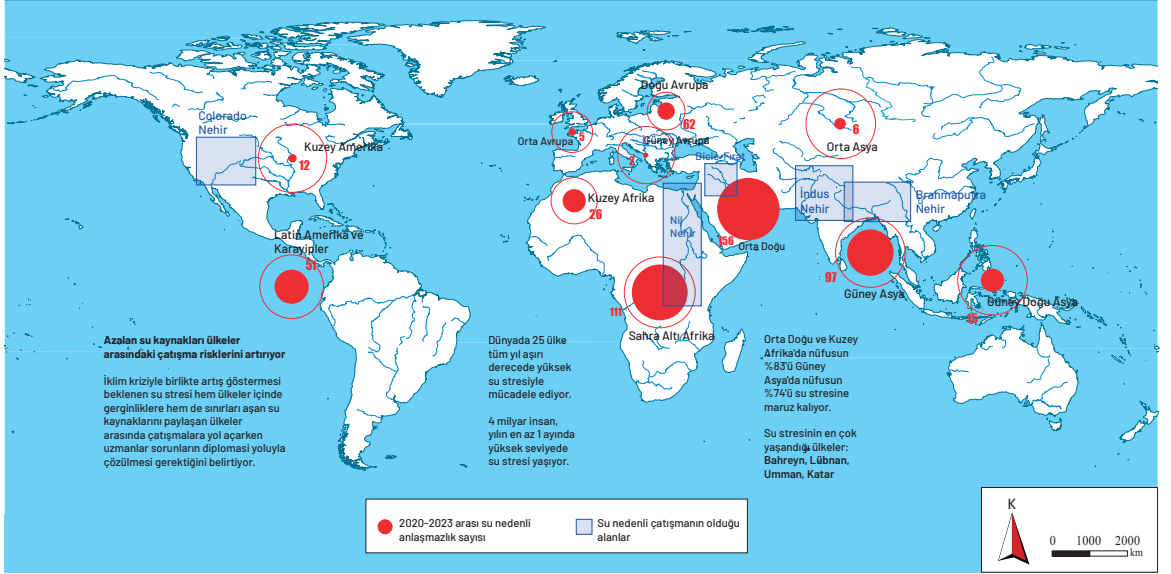

3. ÜNİTE E-ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME SORULARI

A) Aşağıdaki soruların cevaplarını yazınız.

1-8. soruları aşağıda verilen görselden yararlanarak cevaplayınız.

1. Görseldeki sınıraşan nehirleri ve nehirlerin geçtiği ülkeleri dikkate alarak bu nehirlerin ülkeler arası çatışma riski yaratma nedenlerini yazınız.
.....
2. Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da su kaynaklarının azalmasının diğer bölgelere göre neden daha ciddi sorunlara yol açtığını yazınız.
.....
3. Dünya genelinde su nedeniyle yaşanan anlaşmazlıkların en çok nerelerde yoğunlaştığını gerekçeleriyle açıklayınız.
.....
4. Sınıraşan su kaynaklarının paylaşımında etkili olan çevresel, ekonomik ve politik faktörleri örneklerle açıklayınız.
.....
5. Görseldeki verilere dayanarak Türkiye'nin Dicle ve Fırat Nehirleri'yle ilgili yaşadığı su politikası sorunlarını neden-sonuç ilişkisi içinde yorumlayınız.
.....
6. Görselde verilen bilgilerden yola çıkarak gelecekte su kaynaklarının azalmasının küresel barış ve güvenlik üzerindeki olası etkilerini değerlendiriniz.
.....
7. Görselde su krizinin en yoğun yaşandığı (sıcak nokta) bölgelerden biri olan Orta Doğu'nun bu durumunu, doğal ve beşerî etmenler açısından yazarak değerlendiriniz.
.....
8. Su kaynaklarının paylaşımında diplomasi ve uluslararası iş birliğinin önemini dünyadan ve Türkiye'den örneklerle açıklayınız.
.....

B) Aşağıda su kaynaklarına ilişkin ifadeler verilmiştir. Cümleleri dikkatlice okuyarak doğru olanları "Doğru", yanlış olanları "Yanlış" kutucuğuna onaylama işareti koyunuz.

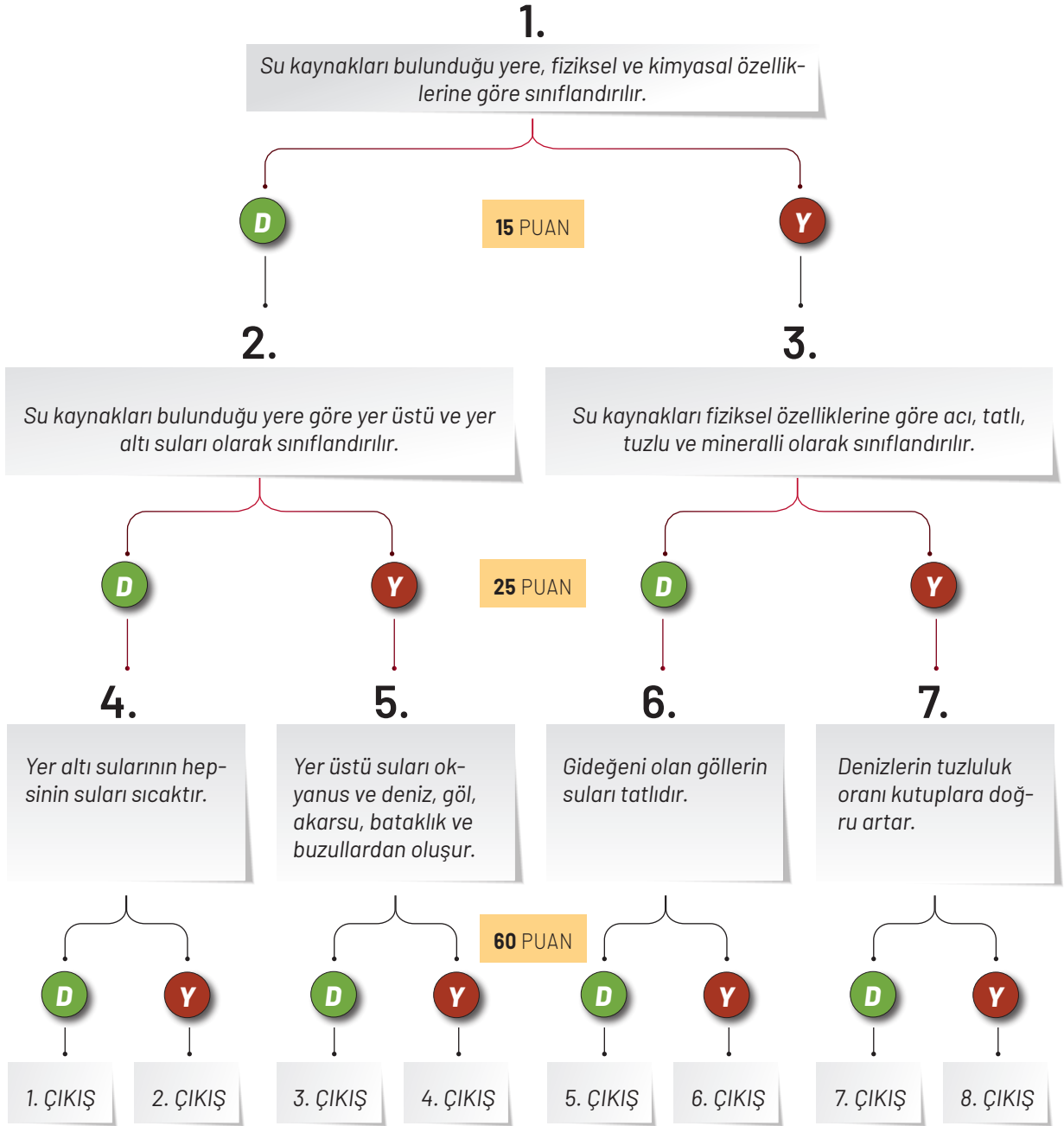
		DOĞRU	YANLIŞ
1.	Üç tarafının denizlerle çevrili olması Türkiye'nin tatlı su kaynakları bakımından zengin olduğu anlamına gelir.	☐	☐
2.	Yoğun kentleşme ve betonlaşma, yağmur sularının toprağa sızmasını artırarak sel riskini azaltır.	☐	☐
3.	Bir akarsu üzerine hidroelektrik santrali kurulması, nehrin akış düzenini ve ekolojik süreçleri etkileyerek çok yönlü sonuçlar doğurur.	☐	☐
4.	Dünyadaki tatlı su kaynaklarının en büyüğünü göller oluşturur.	☐	☐
5.	Fırat, Dicle gibi sınıraşan sular, havzayı paylaşan ülkeler arasında anlaşmazlıklara neden olabilir.	☐	☐
6.	Yer altı sularının aşırı ve bilinçsiz kullanımı obruk oluşumu ve tuzlanmaya yol açabilir.	☐	☐
7.	Türkiye'nin su kaynaklarının büyük bir bölümü mevsimsel yağışlara bağlı olduğu için yıllar arası su miktarı değişkenlik gösterebilir.	☐	☐
8.	Baraj yapımı su taşkınlarını kontrol altına alarak çevresel riskleri tamamen ortadan kaldırır.	☐	☐
9.	Yer altı suları yenilenebilir kaynaklardır ancak aşırı kullanıldıklarında yenilenme hızları yavaşlayabilir.	☐	☐
10.	"Mavi Vatan" kavramı yalnızca deniz turizmini geliştirmeye yönelik bir politik yaklaşımdır.	☐	☐

C) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere verilen kavramlardan uygun olanları yazınız (Her kavramı yalnızca bir kez kullanınız.).

Açık	Hint	Atatürk
Yunanistan	buzul	Arktik
delta	Mavi Vatan	göl
münhasır ekonomik bölge	kıta sahanlığı	su döngüsü

1. Dünyadaki tatlı suyun büyük bir kısmı----- hâlinde bulunur.
2. Dicle ve Fırat Nehirleri Basra Körfezi'ne döküldüğünden-----havza özelliği gösterir.
3. Asya, Afrika, Okyanusya ve Antarktika kıtaları arasında -----Okyanusu yer alır.
4. Fırat Nehri üzerindeki ----- en büyük baraj gölüdür.
5. Meriç Nehri Türkiye ile -----arasındaki sınırı belirler.
6. Karalar üzerindeki çukur alanlarda birikmiş ve genellikle denize bağlantısı olmayan durgun su kütlelerine -----denir.
7. Akarsu yatağının herhangi bir kesitinden bir saniyede geçen su miktarına----- denir.
8. Deniz yetki alanlarında doğal kaynakların araştırılması ve işletilmesi hakkını ifade eden kavram ----- olarak adlandırılır.
9. Türkiye'nin deniz ve okyanuslarda sahip olduğu hakları vurgulayan millî strateji ----- olarak bilinir.
10. Suyun buharlaşma, yoğunlaşma, yağış gibi süreçlerle doğada sürekli dolaşımını sağlayan sistem ----- olarak adlandırılır.

Ç) Aşağıda verilen tanılayıcı dallanmış ağacın süreçlerini takip ederek bir çıkış belirleyiniz.

D. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıda Dicle ve Fırat Nehirleri'nin lokasyon haritası verilmiştir.

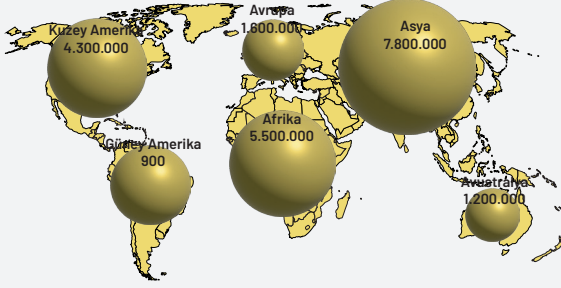

Buna göre Dicle ve Fırat Nehirleri'ne yönelik verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

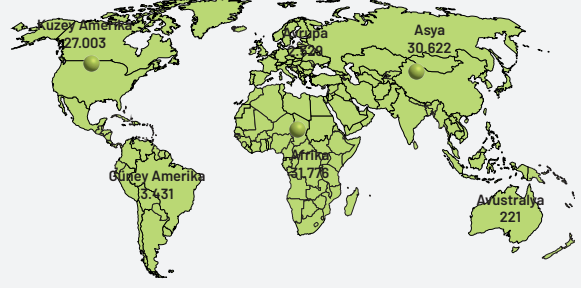
- A) Sınıraşan su özelliği taşımaktadırlar.
- B) Kapalı havza özelliği taşımaktadırlar.
- C) Türkiye, Suriye ve Irak topraklarından geçmektedirler.
- D) Türkiye'de doğup Basra Körfezi'ne dökülmektedirler.
- E) Dicle Nehri'nin önemli bir kısmı Irak topraklarından geçer.

2 ve 3. soruları aşağıdaki haritalardan faydalanarak cevaplayınız.

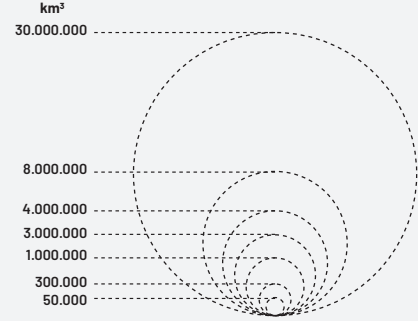
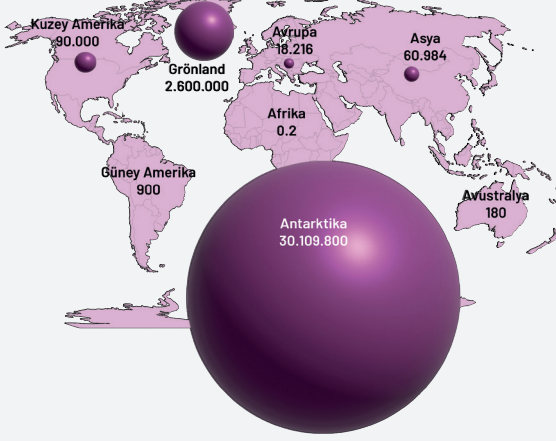
Yer altı suyu (km³)

Sulak alanlar, büyük göller, rezervuarlar ve nehirler (km³)

Buzullar ve kalıcı buz tabakaları (km³)

2. Aşağıdaki ifadelerden hangisi haritalardaki verilerle çelişmektedir?

- A) Avrupa'daki yer altı suyu miktarı Afrika'dakinden azdır.
- B) Asya kıtasındaki yüzey suyu miktarı Avrupa'dakinden azdır.
- C) Antarktika'da buzulların hacmi diğer tüm kıtalardakinden fazladır.
- D) Grönland'daki buzulun hacmi Avustralya'nın yer altı suyundan daha fazladır.
- E) Kuzey Amerika'nın yer altı suyu miktarı Güney Amerika'dakinden fazladır.

3. Aşağıdakilerden hangisi tatlı suyun kıtalar arasındaki dağılımına yönelik doğru bir çıkarımdır?

- A) Su kaynaklarının hacmi, nüfus yoğunluğu ile doğrudan ilişkilidir.
- B) Tüm kıtalardaki yüzey suları, yer altı sularına göre daha fazla hacme sahiptir.
- C) Sulak alanlar ve göller, toplam tatlı su miktarının yarısından fazlasını oluşturur.
- D) En büyük buzul hacmine sahip bölgeler, aynı zamanda su kıtlığı yaşayan alanlardır.
- E) Yer altı sularının kıtasal dağılımı, buzulların dağılımına kıyasla daha dengelidir.

4. Aşağıdakilerden hangisi su kaynaklarının sosyokültürel etkilerine örnek teşkil eder?

- A) Hidroelektrik enerji üretimi
- B) Sınır aşan suların paylaşımı
- C) Su temelli festivallerin yapılması
- D) Sulama faaliyetleriyle tarımsal verim artışı
- E) Taşkınların yerleşim alanlarına zarar vermesi

5. Kutuplarda ve yüksek dağlık bölgelerde bulunan buzullar küresel su döngüsünde önemli bir rol oynar. Aşağıdakilerden hangisi bu bölgelerdeki su kaynaklarının özelliklerinden biri değildir?

- A) Tatlı su deposu olmaları
- B) Kısa sürede yenilenebilmeleri
- C) İklim değişikliğine karşı duyarlı olmaları
- D) Erimeleriyle deniz seviyesini yükseltmeleri
- E) Dünya yüzeyine dağılışlarının dengesiz olması

6. Küresel iklim değişikliği nedeniyle buzulların erimesinin aşağıdakilerden hangisine yol açması beklenmez?

- A) Tarımsal üretimin artmasına
- B) Deniz seviyesinin yükselmesine
- C) Tatlı su rezervlerinin azalmasına
- D) Sıcaklık ortalamalarının artmasına
- E) Kıyı ekosistemlerinin bozulmasına

7. “Bir ülkenin kıyısından itibaren 200 deniz miline kadar olan deniz alanlarında canlı ve cansız kaynakları araştırma, kullanma ve yönetme hakkı” aşağıdaki kavramlardan hangisiyle tanımlanır?

- A) Kara suları
- B) Açık deniz
- C) Bitişik bölge
- D) Kıta sahanlığı
- E) Münhasır ekonomik bölge

8. Göller Yöresi Antalya; Burdur, Isparta ve Afyon illerini kapsar. Kuzeydoğuya doğru uzanan Batı Toros Dağları'nın güneydoğuya yönelmesiyle dağlar arasında çukur alanlar oluşmuştur. Bu çukurlarda suların birikmesi ve suda çözünebilen kayaların kimyasal ayrışmaya uğramasıyla Burdur, Acıgöl, Kovada, Akşehir, Eğirdir, Beyşehir gibi göller meydana gelmiştir. Ayrıca Isparta yakınlarında Gölcük isimli bir maar gölü yer alır. Burdur, Acıgöl ve Yarışlı gölleri acı su; Salda, Eber, Eğirdir ve Beyşehir gölleri tatlı su özelliği gösterir.

Aşağıdakilerden hangisi Göller Yöresi'nde volkanik kökenli bir gölün bulunduğuna kanıt oluşturur?

- A) Eğirdir Gölü'nün tatlı suya sahip olması
- B) Gölcük Gölü'nün maar yapısında olması
- C) Burdur Gölü'nün kapalı havzada yer alması
- D) Akşehir Gölü'nün sığ bir yapıda bulunması
- E) Beyşehir Gölü'nün yüz ölçümünün geniş olması

9. Su kaynaklarının çevresel etkileri aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Su kıtlığı → Biyoçeşitliliğin azalması
- B) Akarsu taşkınları → Yer altı suyu azalır.
- C) Su fazlalığı → Tarımda verimin düşmesi
- D) Su döngüsü → Sıcaklık artışını durdurur.
- E) Deniz seviyesi artışı → Kuraklığın artması

10. Türkiye’de suyun politik etkileri aşağıdakilerden hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Yerel su festivalleri
- B) Sınır aşan nehirlerin paylaşımı
- C) Tarımsal ürün deseninin değişmesi
- D) Barajların rekreasyon amaçlı kullanımı
- E) "Mavi Vatan" kavramı ve deniz yetki alanları

3. ÜNİTE E-ÖLÇME CEVAP ANAHTARI

B) Doğru-yanlış sorularının cevapları:

Soru	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cevap	Yanlış	Yanlış	Doğru	Yanlış	Doğru	Doğru	Doğru	Yanlış	Doğru	Yanlış

C) Boşluk doldurma sorularının cevapları:

1. Buzul
2. Açık
3. Hint
4. Atatürk
5. Yunanistan
6. Göl
7. Akım
8. Münhasır ekonomik bölge
9. Mavi Vatan
10. Su döngüsü

Ç) Tanılayıcı dallanmış ağacın cevapları:

D→D→D→D→D→Y→Y

Tanılayıcı dallanmış ağaçta 100 tam puan alınan doğru çıkış 2. çıkıştır.

D) Çoktan seçmeli soruların cevapları:

Soru	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cevap	B	B	E	C	B	A	E	D	E	E